

Astronomický sloupek pro květen 2020

Díky letnímu času se stmívá stále později a tmy pro pozorování je málo. Navíc je v souvislosti s opatřením Vlády ČR hvězdárna v Mostě do odvolání uzavřena. I přesto chci vážené čtenáře upozornit na několik astronomických zajímavostí, které můžete vidět třeba i z vašeho balkonu. Samozřejmě jsem rovnou vybral takové zajímavosti, které bude možné pozorovat v květnu na obloze pouhým okem a které si zaslouží chvilku Vaší pozornosti.

Na obloze můžeme pozorovat skupiny družic Starlink, většinou jako „vlak teček“, často i velmi jasných. Je to úkaz velmi nápadný a zaznamenal jsem k tomu řadu telefonických dotazů. Co to tedy vlastně je?

Starlink je systém družic, které by měly mimo jiné funkce v budoucnu poskytovat satelitní připojení k internetu. Obří flotila bude sestávat z téměř dvanácti tisíc sériově vyráběných družic, které americká společnost SpaceX (majitel Elon Musk) plánuje vypustit do roku 2025. Všechny družice nebudou a nejsou vidět najednou, postupně se dostávají do zemského stínu a podle potřeby jsou také naváděny na vyšší oběžné dráhy kde už nejsou viditelné. Satelity jsou vypouštěny ve skupinách a onen záhadný „vlak“ na obloze vzniká tím, jak nosná raketa postupně vypouští velké množství satelitů na jejich oběžné dráhy. Formace se rozplyne poté, co jednotlivé satelity zaujmou své pozice. I tak ale tento systém způsobí, že na obloze začneme vidět stále více pohyblivých objektů, a to do té míry, že to začíná znepokojovat astronomy, varující před zahlcením noční oblohy obrovským množstvím umělého balastu.

Navštíví nás nová kometa?

Astronomové pracující na observatoři ATLAS (Asteroid Terrestrial-Last Alert System), která sídlí na Havaji a slouží primárně k objevování nových asteroidů, objevili kometu **C/2019 Y4 (ATLAS)** dne 28. prosince 2019. Od poloviny března má kometa jasnost kolem 9 magnitudy, tzn. je viditelná v dosahu alespoň středně velkých dalekohledů na temné obloze. Kometa v současné době překračuje orbitu Marsu a blíží se do vnitřní části Sluneční soustavy, z čehož se dá usuzovat, že bude i nadále zjasňovat a měla by být dostatečně jasná na to, aby byla viditelná v malých dalekohledech, a možná i na to, aby byla viditelná pouhým okem. Vzhledem k tomu, že se komety chovají velmi nepředvídatelně, si však budeme muset počkat na to, jak se bude nadále vyvíjet její jas. K možnému pozorování (viz výše) bude po západu Slunce nízko nad severozápadním obzorem severně od hvězdy Capella v souhvězdí Vozky.

Kometa C/2019 Y4 (ATLAS) bude nejbližší k Zemi 23. května 2020, kdy proletí ve vzdálenosti 116 855 706 km od naší planety. V přísluní bude 31. května 2020 ve vzdálenosti 37 848 261 km od Slunce. Pokud jsou předpovědi správné, může kometa dosáhnout kolem 1. května 2020 vizuální jasnosti okolo

5 magnitudy. To by byla dost jasná na to, aby se dala teoreticky spatřit i pouhým okem. Kometa bude prolétat velmi blízko Slunci, takže se může rozpadnout, než se stane dostatečně jasnou na to, aby byla viditelná pouhým okem. Výpočty NASA/JPL ukazují, že oběžná doba komety je 6025 let.

Závěrem mi dovoluji doporučit ještě několik drobných zajímavostí k pozorování:

- Venuši naleznete na večerní květnové obloze už jen nad západním až severozápadním obzorem. Její pozorovatelnost se před dolní konjunkcí prudce zhoršuje. K Venuši se ve druhé polovině měsíce připojí Merkur.
- V dalekohledu vytváří Venuše až do poloviny května úzký srpek v závislosti jak se přibližuje na své oběžné dráze k Zemi a z jakého úhlu je z našeho pohledu osvětlována Sluncem
- Ve druhé polovině noci ve dnech 12. a 13. května bude na jihovýchodě možné spatřit zajímavé seskupení Měsíce, Jupiteru a Saturnu. Přiblížení těchto výrazných těles by mělo být dobře viditelné i na jinak přesvětlené městské obloze.

Zdeněk Tarant